

Knjiga sažetaka
Book of Abstracts

Turizam promatranja ptica u kontinentalnoj Hrvatskoj – stanje i mogućnosti razvoja

*Birdwatching Tourism in Continental Croatia
and its Development Opportunities*

Hotel Park, Čakovec, 31. siječnja – 1. veljače 2019.

IMPRESSUM:

Naslov publikacije:

Turizam promatranja ptica u kontinentalnoj Hrvatskoj – stanje i mogućnosti razvoja
Birdwatching Tourism in Continental Croatia and its Development Opportunities

Nakladnik / *Publisher*: Međimurska priroda – Javna ustanova za zaštitu prirode,
Trg međimurske prirode 1, Križovec, 40315 Mursko Središće

Za nakladnika / *Journal director*: mr. sc. Siniša Golub

Urednik / *Editor*: dr. sc. Mihaela Mesarić

Prijelom / *Layout*: Ivana Rojko, mag. educ. biol.

Lektura i korektura je autorska. / *Lecture and correction is made by authors.*

Organizator Stručnog skupa / *Organizer of the convention*:
Međimurska priroda – Javna ustanova za zaštitu prirode

Organizacijski odbor / *Organizational committee*: Mihaela Mesarić, Davor Lovrenčić, Siniša Golub, Sara Srša, Rudi Grula, Petar Sabol Sharpeye

Podrška Skupu / *Supported by*: Međimurska županija, Turistička zajednica Međimurske županije, Javna ustanova za upravljanje zaštićenim dijelovima prirode Bjelovarsko-bilogorske županije, Park prirode Lonjsko polje, Udruga BIOM, Hotel Park Čakovec

Na naslovnici / *Front cover*: Ptice na zimovanju na Dubravskom jezeru kod Preloga u Regionalnom parku Mura-Drava, fotograf Davorin Mance / *Birds in winter time on Dubrava Lake near Prelog in the Mura-Drava Regional Park, photo by Davorin Mance*

Autori fotografija i ilustracija / *Photography and illustration authors*:

Davorin Mance str. 9., BIOM str. 11., Stipe Renje str. 12., Goran Šafarek str. 13., 14., 32., 33., Hrvoje Domazetović str. 20. i 21., Davor Kirin str. 23., 24., 25., Petar Sabol str. 26., 27., 28., ISKRIVA str. 34., Zeleni Osijek str. 35., 36., 37., 38, Međimurska priroda str. 39.

ISBN: 978-953-56136-9-5

CIP zapis je dostupan u računalnome katalogu

Nacionalne i sveučilišne knjižnice u Zagrebu pod brojem 001026710 .

Travanj 2019. / *April 2019*

Knjiga sažetaka
Book of Abstracts

Turizam promatranja ptica u kontinentalnoj
Hrvatskoj – stanje i mogućnosti razvoja

*Birdwatching Tourism in Continental Croatia
and its Development Opportunities*

Urednik / *Editor*:
dr. sc. Mihaela Mesarić

Travanj 2019. / *April 2019*

PTICE: dar s neba i potka prirodi bliskog turizma

Godine 1998. nazočio sam međunarodnom simpoziju na temu turizma u ruralnim područjima. Tamo, u slikovitom škotskom gradiću *Auchincruive* prvi sam puta čuo stručno izlaganje na temu turizma promatranja ptica – ***Birdwatching Tourism***. Kompetentni je stručnjak auditoriju objašnjavao o kakvom se nenametljivom obliku turizma radi, a svoje je istraživanje zaključio konkretnim brojkama. Dakako, brojevi su bili veliki jer je svoje istraživanje temeljio na primjeru Ujedinjenog Kraljevstva, gdje je promatranje ptica slobodnovremenska aktivnost jača i od nogometa. Osim brojeva, upečatljiv je bio opis tipičnog, strastvenog promatrača ptica; to je pripadnik srednje ili više srednje klase koji se za svoje izlete voli kvalitetno oblačiti, opremiti kvalitetnom optikom i foto-video opremom, voli noćivati u tematski uređenim hotelima, a za priliku da vidi pticu koju još nije vidio ne žali truda niti novaca! Doslovno, da bi vidio neku ptičju vrstu u njenom izvornom staništu spreman je potegnuti u bilo koji dio svijeta. Idealni posjetitelj našeg Međimurja, pomislio sam tada. To je bilo vrijeme kad se turizam u Međimurju ozbiljnije začinjao, kad je ideju ***prirodi bliskog turizma*** u naš međimurski zavičaj donio stručnjak iz Nacionalnog parka Plitvička jezera, Josip Movčan (1924.-2016.), rođeni Međimurec.

Dvadesetak godina kasnije, u Međimurju organiziramo prvi stručni skup na temu promatranja ptica. Razvoj turizma danas je jedan od glavnih prioriteta Međimurske županije, a veliki se značaj pridaje zaštiti pojedinačnih prirodnih vrijednosti i cjelovitih područja. Tako smo od jednog stabla 1963. godine do danas zaštitili čak četvrtinu teritorija najmanje hrvatske županije, kroz Regionalni park Mura-Drava (proglašen 2011. godine). To je prepoznao i **UNESCO** koji je naš Regionalni park već 2012. godine proglasio sastavnim dijelom Prekogračnog rezervata biosfere Mura-Drava-Dunav. Izvorni UNESCO akt tog proglašenja je na sljedećoj stranici.

Kroz Stručni skup: ***Turizam promatranja ptica u kontinentalnoj Hrvatskoj – stanje i mogućnosti razvoja*** želimo progovoriti o prirodnim vrijednostima Međimurja i Hrvatske, ali i o potencijalima za lukrativni, istovremeno prirodi bliski oblik turizma kakav je upravo turizam promatranja ptica. Jasno nam je da se britanske brojke iz tog područja turizma još dugo neće preslikati u Hrvatsku, ali to nam i nije cilj. Naš ultimativni cilj bio bi privlačenje stranih i strastvenih promatrača ptica u Međimurje i u kontinentalnu Hrvatsku. Njihovim motiviranim, a za nas turističkim dolaskom pokazali bismo domaćem stanovništvu zašto je važna očuvana priroda i kako se ona može ekonomski koristiti bez trajne degradacije. A to je krajnji cilj tzv. održivog razvoja u koji se zaklinju sve zajednice svijeta.

Ptice kao globalni simboli prirode i sveprisutna živa bića opet se pokazuju kao dar s neba za regije koje svoj razvoj promišljaju dugoročnije od tek danas-na-sutra.

mr. sc. Siniša Golub, ravnatelj
Međimurska priroda – Javna ustanova za zaštitu prirode

United Nations
Educational, Scientific and
Cultural Organization

Man and
the Biosphere
Programme

MAN AND THE BIOSPHERE PROGRAMME

*By decision of the
International Co-ordinating Council
of the Programme on Man and the Biosphere,*

Mura Drava Danube Transboundary Biosphere Reserve - Croatia

*has been designated for inclusion
in the World Network of Biosphere Reserves.*

*The world's major ecosystem types and landscapes
are represented in this Network, which is devoted to conserving
biological diversity, promoting research and monitoring,
as well as seeking to provide models of sustainable
development in the service of humankind.*

*Participation in the World Network facilitates cooperation
and exchanges at the regional and international levels.*

DATE OF INSCRIPTION

11 July 2012

Inia Borovc

DIRECTOR-GENERAL
OF UNESCO

PARKOVI Parks
of Croatia
HRVATSKE

Hotel Park, Čakovec, 31. siječnja - 1. veljače 2019.

Četvrtak, 31. siječnja 2019. <i>Thursday, 31st January 2019</i>	
9.30	Prijava sudionika / Registration
10.00	Pozdravna riječ / Welcome speech <ul style="list-style-type: none">• Međimurska priroda – ravnatelj Siniša Golub• Hotel Park – direktor Davor Lovrenčić• Međimurska županija – župan Matija Posavec• Međimurska županija – zamjenica župana Sandra Herman
10.30	Georaznolikost i njezin značaj za raznolikost ptica / Geodiversity and its significance for bird diversity Mihaela Mesarić – JU Međimurska priroda
10.50	Ptice Hrvatske i Europe – Collins Bird Guide / Birds of Croatia and Europe – Collins Bird Guide Vedran Lucić, Miloš Martinović – BIOM
11.10	Stanka za kavu / Coffee break
11.30	Plan upravljanja posjetiteljima i Akcijski plan za riječne ptice – podloge za razvoj turizma u skladu s prirodom razvijena u sklopu DRAVA LIFE projekta / Drava Visitor Guidance Plan and Action Plan for River Birds – a basis for nature-oriented tourism development created within DRAVA LIFE project Lukas Umgeher, Matthias Gattermayr – Revital Integrative Naturraumplanung, Emöke Györfi – WWF Austria, Branka Španiček – WWF Adria
11.50	Infrastruktura za promatranje ptica - primjeri dobre i manje dobre prakse / Birdwatching infrastructure - good and less good examples Vedran Lucić, Biljana Ječmenica – BIOM
12.10	Promatranje ptica – nove mogućnosti razvoja turističke ponude u Parku prirode Lonjsko polje / Birdwatching – a new development opportunities of tourist selling point in Lonjsko polje Nature Park Ivor Stanivuković, Valerija Hima, Edvard Bogović – JU PP Lonjsko polje
12.30	Promatranje ptica u Parku prirode Kopački rit / Birdwatching (Birding) in Kopački rit Nature Park Ivančica Jurčević Agić, Renata Forjan – JU PP Kopački rit
12.50	Info edukativni punkt Blatnica / Info-educational point Blatnica Spomenka Mlinarić, Melita Medač Radić – JU Bjelovarsko-bilogorske županije
13.10	Fotografiranje ptica / Bird photography Petar Sabol Sharpeye

Logistika / Powered by:

HOTEL PARK

Četvrtak, 31. siječnja 2019. Thursday, 31st January 2019	
13.20	Stanka za ručak / Lunch break
14.30	Kako do napojnice – ljudski kapaciteti u turizmu promatranja ptica / How to reach the tip – human resources in birdwatching tourism Krešimir Mikulić, Iva Šoštarčić – BIOM
14.50	BirdID Hrvatska 2017. / BirdID Croatia 2017 Darko Podravec – BIOM
15.10	Promatranje ptica na Dravi – mogućnosti i izazovi / Birdwatching on Drava river – opportunities and challenges Goran Šafarek
15.30	Stanka za kavu / Coffee break
16.00	Eko-turizam duž Europske Amazone / Eco-tourism along the Amazon of Europe Ivana Korn Varga – WWF Adria
16.20	Eko-turistički programi Zlatne Grede – Promatranje ptica i fotosafari / Zlatna Greda ecotourism programs – Birdwatching and wildlife photography Dinko Pešić – Zeleni Osijek
16.40	Diskusija i zaključci / Discussion and conclusions
17.15	Demonstracija Sony fotografske opreme / Demonstration of Sony Imaging equipment Petar Sabol Sharpeye, Sony Europe Imaging ambassador
18.00	Završna riječ / Closure
Petak, 01. veljače 2019. Friday, 1st February 2019	
9.00 – 13.00	Terenski obilazak rijeke Drave* / Field trip on the Drava river*
	*Molimo sudionike da ponesu svoju opremu za promatranje ptica (dalekozor / durbin / fotoaparati i sl.) te da imaju prikladnu terensku odjeću i obuću. // We urge participants to bring their birdwatching equipment (binoculars / durbin / camera etc.) and have appropriate field clothing and footwear.

Uz podršku / Supported by:

**LONJSKO
POLJE** Park prirode
Nature park

Logistika / Powered by:

HOTEL PARK

Georaznolikost i njezin značaj za raznolikost ptica

Autor: Mihaela Mesarić

Naziv i adresa institucije: Međimurska priroda – Javna ustanova za zaštitu prirode,

Trg međimurske prirode 1, Križovec, 40315 Mursko Središće

E-pošta autora za kontakt: mesaric@medjimurska-priroda.info

Tekst sažetka:

Georaznolikost je raznolikost geoloških, geomorfoloških i pedoloških posebnost i neizostavan je dio ukupne prirodne raznolikosti pojedinačnih ekosustava i ekosfere kao cjeline. Iako se ponekad pogrešno poistovjećuje samo s geološkim pojavama i procesima, kao širi pojam obuhvaća geološku, geomorfološku i pedološku raznolikost litosfere i pedosfere koje su u prostoru i vremenu uzročno-posljedično povezane. Spoznavanjem uloge georaznolikosti za nastanak i razvoj organizama i njihovih zajednica te njihov značaj za ljudsko društvo u cjelini, u svijetu počinje jačati stav da su bioraznolikost i georaznolikost u komplementarnom odnosu pri čemu stvaraju ukupnu prirodnu raznolikost odnosno ekoraznolikost.

S obzirom na geografski, geološki i geomorfološki položaj na dodiru Panonskog bazena, Alpa i Dinarida, te na veličinu teritorija, Hrvatsku odlikuje velika georaznolikost. U novije vrijeme, u skladu s europskim trendovima u zaštiti prirode, velikim je dijelom podređena i zapostavljena na račun zaštite živog svijeta, iako očuvanje georaznolikosti i nežive prirode predstavlja jedan od temeljnih uvjeta za očuvanje bioraznolikosti. Sukladno tome, ukoliko želimo zaštititi vrste i staništa potrebno je štititi i georaznolikost. Konkretno, ukoliko želimo sačuvati pticu kulika sljepčiča (*Charadrius dubius*) potrebno je konzervacijske napore usmjeriti za očuvanje geomorfološkog procesa meandriranja donjeg toka rijeke te stvaranje reljefnih oblika, u konkretnom slučaju sprudova, koji su nužni za gniježđenje i opstanak navedene vrste.

Danas je čovjek u oblikovanju reljefa ravnopravan drugim geomorfološkim čimbenicima. Iako je količina energije koju čovjek oslobađa svojim aktivnostima zanemariva u odnosu na endogene sile Zemlje (tektonski pokreti, vulkanska aktivnost, potresi), ljudski utjecaj je mjerljiv i usporediv s egzogenim procesima te ujedno i utječe na njih. Antropogeni reljefni oblici rezultat su brojnih ljudskih aktivnosti te imaju značajan utjecaj na okoliš i modificiraju prirodne procese. Identificirane su brojne ljudske aktivnosti koje imaju utjecaj na reljef. To su rudarstvo, industrija, izgradnja naselja, promet, vodno gospodarstvo, poljoprivreda, vojne aktivnosti, turizam i sport. Naravno da i navedene aktivnosti imaju velikog utjecaja na raznolikost ptica pojedinog područja. Primjerice, područje rijeke Drave u Hrvatskoj je posebno atraktivno u zimskim mjesecima kada na antropogenim reljefnim oblicima, umjetnim jezerima, zimuje velik broj ptica. Navedeno je posljedica antropogenog utjecaja iz 1970-ih i 1980-ih godina.

Ključne riječi: georaznolikost, geokonzervacija, reljefni procesi, reljefni oblici, antropogeni utjecaj

Geodiversity and its significance for bird diversity

Author: Mihaela Mesarić

Institution: Međimurska priroda – Public Institution for Nature Protection,
40315 Mursko Središće, Croatia

Contact e-mail address: mesaric@medjimurska-priroda.info

Summary:

Geodiversity is the diversity of geological, geomorphological and pedological features and is an indispensable part of the total natural diversity of individual ecosystems and ecosphere as a whole. Although is sometimes mistakenly identified only with geological phenomena and processes, it encompasses the geological, geomorphological and pedological diversity of lithosphere and pedosphere causally-consequently related. By recognizing the role of geodiversity for the genesis and development of organisms and importance for human society as a whole, the world is starting to strengthen the view that biodiversity and geodiversity are in complementary relationships, thus generating total natural diversity or ecodiversity.

Considering the geographic, geological and geomorphological placement of the Pannonian basin, the Alps and the Dinarides, and the size of the territory, Croatia has large geodiversity. Recently, in line with European trends in nature protection, geodiversity is subordinated and neglected by the protection of the living world. Preserving geodiversity is one of the fundamental conditions for biodiversity conservation. Consequently, if we want to protect the species and habitats, it is also necessary to protect the geodiversity. Specifically, if we want to preserve the little ringed plover (*Charadrius dubius*), it is necessary to preserve the geomorphological process of meandering of the lower river and to create relief forms, in particular gravel bar, which is essential for nesting and survival of the species.

In modern age, the role of humans in creating landforms is equal to other geomorphological factors. Although the amount of energy released by human activities is negligible in relation to the endogenous forces of the Earth (tectonic movements, volcanic activity, earthquakes), human influence is measurable and comparable to exogenous processes and at the same time affects them. Anthropogenic relief forms are the result of many human activities and have a significant impact on the environment and modify natural processes. Numerous human activities which have an impact on relief have been identified, e.g. mining, industry, construction of settlements, traffic, water management, agriculture, military activities, tourism and sport. These activities have a significant impact on the diversity of birds in a given area. For example, the Drava River area in Croatia is especially attractive during the winter months when on anthropogenic reliefs i.e. artificial lakes, winter a large number of birds. This is the result of anthropogenic influences from the 1970s and 1980s.

Key words: geodiversity, geoconservation, relief processes, relief forms, anthropogenic influence

Ptice Hrvatske i Europe – Collins Bird Guide

Autori: Vedran Lucić¹, Miloš Martinović²

Naziv i adresa institucije: ^{1,2}Udruga Biom, Preradovićeva 34, 10000 Zagreb

E-pošta autora za kontakt: ¹vedran.lucic@biom.hr

Tekst sažetka:

Kvalitetne i dostupne informacije temelj su razvoju ljudskih kapaciteta u turizmu promatranja ptica, a bez poznavanja vrsta ptica nekog područja, u svakom njihovom ruhu, teško je razvijati tu granu turizma. Upravo nam tome služe „ključevi“ za određivanje vrsta ptica – knjige koje donose puno informacija o prepoznavanju pojedinih vrsta.

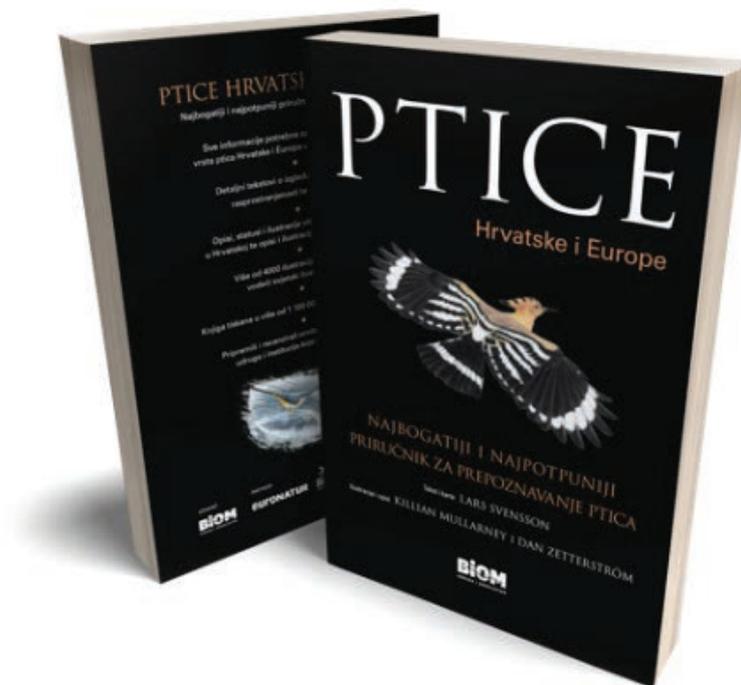
Prije dvadesetak godina u Hrvatskoj je izdan prijevod Collinsovog priručnika za prepoznavanje ptica Europe, koji se zbog bijelih korica hrvatskog izdanja počeo nazivati „bijelim Collinsom“. Iste te 1999. godine u Švedskoj i Engleskoj izdano je potpuno novo izdanje Collinsovog vodiča drugih autora (Lars Svensson, Killian Mullarney, Dan Zetterström) koje se zbog crnih korica počelo nazivati „crnim Collinsom“. Ta knjiga impresionirala je svojim preciznim i iznimno realističnim ilustracijama ptica te iscrpnim popratnim tekstom. Nova knjiga je preko noći postala najuspješniji priručnik za prepoznavanje ptica Europe, što se očituje i u tome da je do danas tiskana u preko milijun primjeraka na 21 jeziku. Brzo su i u Hrvatskoj promatrači ptica počeli nabavljati „crni Collins“ na engleskom jeziku zbog kvalitetnijih crteža, kojim su se koristili zajedno s „bijelim Collinsom“, jer je samo taj sadržavao informacije kao što su hrvatski nazivi i statusi u Hrvatskoj.

Oduvijek je u Biomu postojala želja da se „crni Collins“ prevede na hrvatski jezik kako bi se taj kvalitetan priručnik približio potrebama ljubitelja ptica i širem građanstvu. Konačno, stvari su se posložile i Biom se upustio u dug i mukotrpan posao prijevoda i prilagodbe „crnog Collinsa“. Gotovo 18 mjeseci je trajala priprema hrvatskog izdanja te je ono i izdano 2018. godine. Na

knjizi nisu radili samo djelatnici Bioma već i stručnjaci iz niza drugih organizacija u Hrvatskoj poput Zavoda za ornitologiju Hrvatske akademije znanosti i umjetnosti.

Na preko 440 stranica se nalazi više od 4000 ilustracija u boji, te su na njima predstavljanje sve ptice Hrvatske i Europe koje se prirodno pojavljuje na prostoru Europe, Sjeverne Afrike i Bliskog istoka (zapadni palearktik). Uz sve vrste koje se pojavljuju u Hrvatskoj nalazi se status koji govori o relativnoj učestalosti tih ptica i to za sve njihove populacije (gnijezdeće, preletničke i zimujuće), posebno za kontinentalnu i posebno za kršku (priobalje i zaleđe) Hrvatsku. Prilagođeni su uvodni tekstovi o svakoj vrsti kako bi bili relevantniji za Hrvatsku, a zadržani su i engleski nazivi vrsta što je posebno vrijedno u turizmu promatranja ptica.

Ključne riječi: Ptice Hrvatske i Europe, literatura, priručnik, knjiga

Birds of Croatia and Europe – Collins Bird Guide

Authors: Vedran Lucić¹, Miloš Martinović²

Institution: ^{1,2}Association Biom, Preradovićeva 34, 10000 Zagreb, Croatia

Contact e-mail address: ¹vedran.lucic@biom.hr

Summary:

High-quality and accessible information is the basis for the development of human resources in birdwatching tourism, but the lack of knowledge about the bird species of any area, in each of their plumages, hinders the development of this branch of tourism. Therefore, we use identification guides to determine bird species – books that contain lots of information on the recognition of certain species.

Twenty years ago, the translation of the Collins Bird Guide to the Birds of Europe was published in Croatia, which was referred to as the “white Collins” due to the white covers of the Croatian edition. A new edition of the Collins Guide was published in 1999 in Sweden and England by other authors (Lars Svensson, Killian Mullarney, Dan Zetterström), which was referred to as the “black Collins” due to the black covers of the book. The book was impressive not only because of the precise and extremely realistic bird illustrations, but also because of the exhaustive accompanying text. The new book became the most successful bird guide to Europe overnight, which is reflected in the fact that up to now it has been printed in more than a million copies in 21 languages. Soon after, birdwatchers in Croatia started buying the “black Collins” in English because of the higher quality of the drawings and used it alongside the “white Collins” since the only latter contained information such as Croatian names and statuses in Croatia.

Here at Biom, we have always been keen on translating the “black Collins” into the Croatian language to bring this extraordinary guide closer to bird lovers and the wider public. Finally, the stars aligned, and Biom embarked on a long and painstaking journey of translating and adapting the “black Collins”. The preparation of the Croatian edition lasted for almost 18 months before it was published in 2018. Besides the employees of Biom, experts from a few other organizations in Croatia, such as the Ornithological Institute of the Croatian Academy of Sciences and Arts, gave their contribution to the publication of the book.

More than 440 pages feature more than 4000 colour illustrations of all the birds of Croatia and Europe occurring naturally in Europe, North Africa and the Middle East (Western Palearctic). All species appearing in Croatia are marked with a status that presents the relative frequency of these birds and all their populations (breeding, migrating and wintering), separately for continental and for karst (coastal and hinterland) regions of Croatia. The introductory texts on each species have been adapted to be more relevant to Croatia, and the English names of species that are particularly valuable in birdwatching tourism have been retained.

Key words: Birds of Croatia and Europe, literature, manual, book

Upravljanje posjetiteljima Drave i Akcijski plan za riječne ptice - osnova za prirodi bliski turizam kreiran kroz DRAVA LIFE projekt

Autori: Lukas Umgeher¹, Matthias Gattermayr², Emöke Györfi³, Branka Španiček⁴

Naziv i adresa institucije: ^{1,2}Revital Integrative Naturraumplanung d.o.o, Nußdorf 71, Nußdorf-Debant, Austrija, ³Ottakringer Straße 114-116, Beč, Austrija, ⁴WWF Adria, Zelinska 2, Zagreb, Hrvatska

E-pošta autora za kontakt: ³emoeke.gyoerfi@wwf.at, ⁴bspanicek@wwfadria.org

Tekst sažetka:

DRAVA LIFE projekt, jedan od prvih projekata revitalizacije u Hrvatskoj, provodi se s ciljem obnove riječnog ekosustava rijeke Drave. Uz radove obnove, partneri rade i na razvoju planskih dokumenata kao što su Strategija upravljanja Natura 2000 područjem rijeke Drave, Akcijski plan za riječne ptice te Plan upravljanja posjetiteljima.

S razvojem turističke ponude duž Drave u Hrvatskoj javlja se i potreba za provedbom mjera upravljanja posjetiteljima. To je osobito važno za zaštitu osjetljivih vrsta ptica kao što su orao štekavac (*Haliaetus albicilla*), crna roda (*Ciconia nigra*) ili mala i crvenokljuna čigra (*Sternula albifrons* i *Sterna hirundo*). Cilj Plana upravljanja posjetiteljima je usklađivanje postojećih

načina korištenja rijeke u turističke i rekreacijske svrhe sa zahtjevima prirode i planova zaštite prirode. Na taj način bi se smanjio postojeći konflikt te stvorile dobrobiti i za posjetitelje i za zaštitu prirode. Planom će se definirati prirodne zone i zone za posjetitelje duž Drave u Hrvatskoj te predložiti mjere za upravljanje posjetiteljima. Plan će predstavljati podlogu za regionalni razvoj, prostorno planiranje i planove upravljanja posjetiteljima koji će se razvijati na ovom području u budućnosti.

Kako bi proširili rad na zaštiti prirode i izvan područja Drave u Hrvatskoj te osigurali zaštitu osjetljivih vrsta ptica i na međunarodnoj razini, u sklopu DRAVA LIFE projekta se razvija Akcijski plan za riječne ptice koji će obuhvatiti područje budućeg pentalateralnog Prekogračnog rezervata biosfere Mura-Drava-Dunav. Razvoj takvog plana prvi je korak ka uspostavi dugotrajne zaštite ovih ptica. Planom se obrađuju vrste ptica koje gnijezde na šljunčanim i pješčanim sprudovima te strmim obalama. Plan će se koristiti kao podloga za provedbu aktivnosti obnove, za buduće projekte obnove i upravljanje rijekom Dravom, a najvažnije, kao podloga za planove upravljanja Natura 2000 područjima uz rijeku Dravu.

Ključne riječi: Posjetitelj, plan upravljanja, DRAVA LIFE, turizam orijentiran na prirodu, riječna staništa, riječne ptice, mala čigra, bregunica, prirodna zona, zona za posjetitelje, akcijski plan

Drava Visitor Guidance Plan and Action Plan for River Birds – a basis for nature-oriented tourism development created within DRAVA LIFE project

Authors: Lukas Umgeher¹, Matthias Gattermayr², Emöke Györfi³, Branka Španiček⁴

Institution: ^{1,2}Revital Integrative Naturraumplanung GmbH, Nußdorf 71,

9990 Nußdorf-Debant, Austria, ³WWF Austria, Ottakringer Straße 114-116, Vienna, ⁴WWF Adria, Zelinska 2, 10000 Zagreb, Croatia

Contact e-mail address: ³emoeke.gyoerfi@wwf.at, ⁴bspanicek@wwfadria.org

Summary:

The DRAVA LIFE project, as one of the 1st restoration projects in Croatia aims to restore riverine ecosystems of the Drava River. Besides concrete restoration work partners are working on creation of the strategic planning documents such as the Natura 2000 Drava Management Strategy, Action Plan for River Birds and Nature Visitor Guidance Plan.

With the development of tourism activities along Drava in Croatia there is a need to establish visitor guidance measures. This is especially important for protection of sensitive bird species like white-tailed eagle (*Haliaetus albicilla*), black stork (*Ciconia nigra*) or little and common tern (*Sternula albifrons* and *Sterna hirundo*). The Visitor Guidance Plan aims at harmonization of existing recreational or touristic uses with the needs of nature and nature conservation concepts, reduction of existing conflicts and creation of benefits for both visitors and nature conservation. The Plan will define nature and visitor zones along the Drava in Croatia and suggest measures for visitor guidance. This Plan is meant to provide basis for regional development, spatial planning and visitor guidance plans that will be developed for the area in the future.

To extend the scope of the conservation planning work beyond the Croatian Drava and to ensure protection of sensitive bird species in the highly international area, on the level of the future 5-country Transboundary Biosphere Reserve Mura-Drava-Danube, an Action Plan for River Birds is developed within the DRAVA LIFE project. The development of an action plan for selected river bird species is the first step for the establishment of long-term preservation measures. This action plan focuses on the gravel/sand bar breeders and steep bank breeders. The action plan will be used as a basis for actions in the project restoration sites, for the ongoing restoration and management of the Drava, and most importantly as a baseline for the planned Natura 2000 management plan for the Drava.

Key words: Visitor, Guidance Plan, DRAVA LIFE, nature-based tourism, riverine habitats, river bird species, little tern, sand martin, nature zone, visitor zone, action plan

Infrastruktura za promatranje ptica - primjeri dobre i manje dobre prakse

Autori: Vedran Lucić¹, Biljana Ječmenica²

Naziv i adresa institucije: ^{1,2}Udruga Biom, Preradovićeva 34, 10000 Zagreb, Hrvatska

E-pošta autora za kontakt: ¹vedran.lucic@biom.hr

Tekst sažetka:

Budući da se turizam promatranja ptica zasniva na pokazivanju prirode i divljih životinja treba imati na umu da je nemoguće kontrolirati prirodne uvjete te je gotovo nemoguće jamčiti promatranje određenih vrsta. Čak ako neko područje obiluje vrstama ptica, to nužno ne znači da će ih se moći i promatrati. Zbog toga je neophodno, prije dovođenja turista, točno proučiti teren i definirati gdje i kada se mogu promatrati zanimljive vrste. Uz to, kvalitetnom infrastrukturom možemo olakšati promatranje ptice.

Često je promatranje ptica nezadovoljavajuće jer se ptice, pri dolasku ljudi, razbježe i samo ih manji dio grupe promatrača uopće uspije uočiti. Infrastrukturni elementi kao što su promatračnice omogućavaju nesmetano i dugotrajno promatranje ptica. Promatračnice su gotovo neophodne za kvalitetno promatranje ptica (ili barem za razvoj turizma promatranja ptica) i smanjuju uznemiravanje ptica od strane čovjeka. Na razvijenim odredištima za turizam promatranja ptica, promatračnice su sveprisutne i najčešće povezane stazama. Postojanje više promatračnica osigurava pogled u više smjerova pa se u svako doba dana, neovisno o položaju sunca, može naći prikladna promatračnica, Putevi između pojedinih promatračnica su zaklonjeni grmljem, trskom ili na neki drugi način, tako da promatrači ne uznemiravaju ptice tijekom hodanja. To omogućuje prirodnije ponašanje ptica (hranjenje, gniježđenje, odmaranje) na dobrobit ptica i promatrača.

Promatračnice mogu biti raznih oblika, izvedbi, veličina i namjena. U pravilu se razlikuju osmatračnice s kojih najčešće promatramo ptice na veće udaljenosti, često odignute od tla da dobijemo bolju vidljivost te specifičnije promatračnice, i niže postavljene u odnosu na tlo, s kojih promatramo ptice na manjim udaljenostima. Svima je zajedničko da imaju otvore koji služe za promatranje ptice pomoću dalekozora i durbina.

Pri kvalitetnom planiranju promatračnica često se planiraju i minimalni zahvati u prostoru koji će privući ptice. Tako će umjetni otočić privući mnoge vodene ptice, a ako ima i jako položene obale, na njima će se okupljati ćurlini, nekoliko suhih stabala će povećati mogućnost promatranja djetlića, manja otvorena vodena površina u tršćaku je vjerojatno najbolje mjesto za vidjeti kokošice ili štijoke, itd.

Uz sve navedeno, potrebno je i minimizirati uobičajene prijetnje kao što su (umjesto raditi protiv uobičajenih prijetnji), npr. lov ili psi bez povodca će značajno smanjiti koristi od promatračnica i mogućnosti za kvalitetno promatranje ptica.

Ključne riječi: turizam, promatranje ptica, infrastruktura, promatračnice

Birdwatching infrastructure – examples of good and less recommendable practice

Authors: Vedran Lucić¹, Biljana Ječmenica²

Institution: ^{1,2}Association Biom, Preradovićeveva 34, 10000 Zagreb, Croatia

Contact e-mail address: ¹vedran.lucic@biom.hr

Summary:

Since the basic idea of birdwatching tourism is to present the nature and wildlife, it should be taken into consideration that it is impossible to control natural conditions and almost impossible to guarantee the observation of certain species. Even if a certain area abounds in bird species, this does not necessarily mean that it will be possible to observe them. It is, therefore, necessary to properly study the area and define where and when interesting species can be observed before guests are taken to the sites. In addition, quality infrastructure can substantially facilitate birdwatching.

Birdwatching may often be disappointing because birds tend to fly away in the presence of people and only a small number of birdwatchers get the opportunity to spot them. Infrastructure elements such as towers or hides allow unobstructed and lasting birdwatching. Bird hides are practically essential for birdwatching (or at least for the development of birdwatching tourism) and reduce the disturbance of birds by people. Well-developed destinations for birdwatching tourism offer an abundant number of bird hides which are mostly accessible by trails. The existence of multiple bird hides provides for a view in multiple directions, so at any given time, regardless of the position of the sun, one can find a suitable tower or hide. The trails between bird hides are sheltered by bushes, reeds, or otherwise so that birdwatchers do not disturb the birds when walking. This allows for more natural bird behaviour (feeding, nesting, resting) for the benefit of both the birds and the birdwatchers.

Birdwatching infrastructure can be of various shape, design, size and use. In general, there are observation towers from which we mostly observe birds at longer distances, often elevated from the ground to achieve better visibility, and more specific bird hides installed at a lower level in relation to the ground from which we observe birds at smaller distances.

High-quality strategic planning of observation towers frequently includes minimal on-site interventions to attract the birds. Thus, an artificial isle will attract many waterbirds, and if it has well-laid shores, waders will gather there. Some dry trees will increase the possibility of observing woodpeckers, a smaller open body of water in the reeds is probably the best place to see rails or crakes, etc.

In addition to all of the above, it is important to point out that common threats such as hunting or dogs without leashes need to be minimized because such pressures will significantly reduce the benefits of birding infrastructure and quality birdwatching opportunities.

Key words: tourism, birdwatching, infrastructure, observation towers

Promatranje ptica – nove mogućnosti razvoja turističke ponude u Parku prirode Lonjsko polje

Autori: Ivor Stanivuković¹, Valerija Hima², Edvard Bogović³

Naziv i adresa institucije: ^{1,2,3}Javna ustanova Park prirode Lonjsko polje, Krapje 16, 44324 Jasenovac, Hrvatska

E-pošta autora za kontakt: ¹ravnatelj@pp-lonjsko-polje.hr, ²bio@pp-lonjsko-polje.hr, ³info@pp-lonjsko-polje.hr

Tekst sažetka:

Globalni trendovi specifičnog razvoja turističkih proizvoda u zaštićenim područjima se mijenjaju prema zahtjevima tržišta. Prepoznavanje zahtjeva posjetitelja sa usmjeravanjem i razvojem novih proizvoda pridonosi razvoju sveukupne ponude zaštićenog područja i prepoznatljivosti na nacionalnom i međunarodnom nivou.

Park prirode Lonjsko polje je prirodno poplavno područje uz srednji tok rijeke Save. Zbog svoje prirodnosti područje je od 1993. godine na Ramsarskoj listi vlažnih staništa od međunarodne važnosti (CROATIA 3HR003), a 210.000 ha cijelog poplavnog područja srednje Posavine evidentirano je kao IBA područje – područje važno za ptice (IBA009).

Područje Parka prirode Lonjsko polje podržava više od 2/3 hrvatske populacije ptica ili 250 vrsta, od kojih se njih 138 gnijezdi. Zbog prirodne dinamike plavljenja i specifičnog hidrološkog režima područje je cijele godine pogodno kao gnijezdeće ili hranidbeno stanište te kao odmorište i hranilište za zimujuću populaciju migratornih vrsta ptica. Najznačajnije rijetke vrste koje stalno ili povremeno borave u Parku prirode Lonjsko polje su: bijela roda (*Ciconia ciconia*), crna roda (*Ciconia nigra*), žličarka (*Platalea leucorodia*), štekavac (*Heliaetus albicila*), kosac (*Crex crex*), patka njorka (*Aythya nyroca*).

Ponuda promatranja ptica u Parku prirode Lonjsko polje uključuje slijedeće lokacije: europsko selo roda Čigoč, selo Mužilovčica, posebni (zoološki) rezervati Krapje đol i Rakita retencija Lonjsko polje, Poganovo polje i vodotok rijeke Save.

Na krovovima starih drvenih posavskih kuća i štala u Čigoču mogu se promatrati gnijezda sa rodama od ožujka do kolovoza. U selu Mužilovčica ispod krova seoskog doma svake godine gnijezdi tridesetak parova piljaka. U najstarijem savskom rukavcu Krapje đol, od ožujka do kolovoza gnijezde u mješovitoj koloniji žličarke i razne vrste čaplji, a mogu se promatrati sa dvije promatračnice u sklopu edukativne pješačka „Staze graničara“.

Kada 10.000 ha Lonjskog i Poganovog polja poplave vode rijeke Save i njenih pritoka, područje je odmorište i hranilište tisućama ptica sa sjevera Europe u vrijeme zimske seobe. Ljeti, kada se poplavne vode povuku u korito rijeke Save, u Lonjskom polju ostaju depresije i bare u kojima se zadržava voda te su takva staništa pogodna hranilišta i gnjezdilišta za mnogobrojne ptice močvarice, a promatrači ih mogu promatrati iza sela Čigoč, Mužilovčica, Repušnica i Osekovo.

Promatranje ptica na rijeci Savi moguće je uz vožnju čamcima na solarni pogon, a posebno se izdvaja gnijezdeća kolonija 800 parova velikog vranca u travnju.

U Parku prirode Lonjsko polje moguće je promatranje ptica samostalno prema uputama voditelja info centra ili uz angažiranje stručnog vodiča, a namijenjeno je individualnim posjetiteljima i grupama do 20 osoba.

Ključne riječi: globalni trendovi, Lonjsko polje, stanište, ptice močvarice

Birdwatching – a new development opportunities of tourist selling point in Lonjsko polje Nature Park

Authors: Ivor Stanivuković¹, Valerija Hima², Edvard Bogović³

Institution: ¹Lonjsko polje Nature Park Public Institution, Krapje 16, 44324 Jasenovac, Croatia

Contact e-mail adress: ¹ravnatelj@pp-lonjsko-polje.hr, ²bio@pp-lonjsko-polje.hr,

³info@pp-lonjsko-polje.hr

Summary:

The global trends of the specific development of tourist products in protected areas have been changing according to market demands. Identifying visitors' requests along with guidance and development of new products contributes to the development of a comprehensive offer of protected area and recognition at the national and international level.

Lonjsko polje Nature Park is a naturally flooded area along the middle stream of the Sava River. Because of its naturalness, the area was put in 1993 on the Ramsar List of wetland habitats of international importance (CROATIA 3HR003), 210,000 hectares of the entire flooded area of Middle Posavina was registered as an IBA area - an area important for birds (IBA009). Lonjsko Polje Nature Park supports more than 2/3 of the Croatian bird population or 250 species, 138 of which are nesting. Due to the natural dynamics of flooding and the specific hydrological regime, the area is perfect throughout the year as a nesting or feeding habitat and as a resting place for the winter migratory species of birds. The most important rare species that are permanently or occasionally residing in Lonjsko polje Nature Park are: the white stork (*Ciconia ciconia*), the black stork (*Ciconia nigra*), the Eurasian spoonbill (*Platalea leucorodia*), the white-tailed eagle (*Haliaeetus albicila*), corncrake (*Crex Crex*) and ferruginous duck (*Aythya nyroca*).

Bird watching in Lonjsko polje Nature Park includes the following locations: the European village of Čigoč, the village of Mužilovčica, special (ornithological) reserves of Krapje Đol and Rakita, retention area of Lonjsko polje, Poganovo polje and watercourse of the Sava River.

Nests of storks can be seen on the roofs of old wooden Posavina-style houses and stables in Čigoč from March to August. In the village of Mužilovčica, every year about thirty pairs of

house martins nest under the roof of the rural home. In the oldest Sava oxbow of Krapje Đol, from March to August, the spoonbills and different species of herons nest in a mixed colony, and they can be observed from two bird watching towers within the educational pedestrian “Borderer’s Trail”.

When 10,000 hectares of Lonjsko and Poganovo polje are flood by the Sava River and its tributaries, the area is a resting and a feeding place for thousands of birds from northern Europe during the winter migration. In the summer, when the water retreats to the river bed of the Sava River, there are still depressions and ponds in Lonjsko polje, where water is retained, and such habitats are suitable for feeding and nesting for numerous wetland birds, and observers can observe them behind the villages of Čigoč, Mužilovčica, Repušnica and Osekovo.

Bird watching on the Sava River is possible from solar-powered boats, in particular the nesting colony of 800 pairs of the great cormorant in April.

In Lonjsko Polje Nature Park it is possible to observe birds independently according to the instructions of the head of the info centres or with the engagement of the expert guide, intended for individual visitors and groups of up to 20 people.

Key words: global trends, Lonjsko polje, habitat, waterbirds

Promatranje ptica u Parku prirode Kopački rit

Autor: Renata Forjan¹, Ivančica Jurčević Agić²

Naziv i adresa institucije: ^{1,2}Javna ustanova Park prirode Kopački rit, Mali Sakadaš 1, 31327 Kopačevo, Hrvatska

E-pošta autora za kontakt :

¹renata.tot@pp-kopacki-rit.hr,

²ivancica.jurcevic.agic@pp-kopacki-rit.hr

Tekst sažetka:

Park prirode Kopački rit je još sredinom 20. stoljeća bilo poznato vlažno stanište po velikom broju ptica močvarica i po dolasku zavidnog broja ornitologa iz cijeloga svijeta. Kasnije dobiva status Ramsarskog područja i IBA područja što samo potvrđuje da se radi o značajnom zaštićenom području, posebno za ptice močvarice. Kopački rit je idealno mjesto za promatranje ptica i to onih koja se mogu vidjeti i u drugim europskim močvarnim staništima s razlikom

što je u Kopačkom ritu moguće promatrati više vrsta tijekom jednog posjeta. Najpovoljnije doba za promatranje je jesen (kada je jesenska migracija u najvećem zamahu) i kasno ljeto (kada je završena sezona gniježdenja, a počinje jesenska migracija). Najatraktivnije ptice za promatranje su u prvom redu štekavci koji se u Parku mogu vidjeti u iznimno velikom broju, te velike kolonije kormorana i sivih čaplji, posebno za vrijeme gniježdenja. Za vrijeme migracije, mogu se vidjeti i druge rijetke vrste ptica koje se ne sreću često u Parku, no često je pitanje sreće, vodostaja pa i godišnjeg doba. U ponudi Parka je svakako program promatranja ptica koja se organizira za manje skupine uz stručno vodstvo vrsnog poznavatelja ptica. Obilazak podrazumijeva korištenje čamca, terenskog vozila ili pješaćenje ovisno o vremenu dolaska i trenutnoj lokaciji najvećeg broja ptica. Za učeničke izlete se organizira drugačiji program gdje se glavni naglasak stavlja na edukaciju i determiniranje različitih vrsta ptica. Osnovna oprema za promatranje je osigurana, a Kopački rit svake godine ulaže u dodatnu opremu kako bi osigurao što kvalitetniji program za posjetitelje. Sve je veći broj amaterskih i profesionalnih ornitologa iz Hrvatske i inozemstva koji ostaju jedan ili više dana na promatranju ptica, ali još uvijek je to znatno manji broj u usporedbi s brojkama prije 30 i više godina. Potrebna je bolja promidžba takvih specifičnih programa u svim destinacijama ne samo na lokalnoj nego i na državnoj razini. Također je važno da predstavnici ovakvih područja budu prisutni na sajmovima gdje se okuplja veliki broj ornitologa iz cijelog svijeta kako bi se osobno mogli predstaviti i privući veći broj posjetitelja ovakvog specifičnog profila.

Ključne riječi: vlažno stanište, ptice močvarice, gniježdenje, jesenska migracija, promatranje ptica, program promatranja ptica, edukacija, determiniranje vrsta, ornitolozi, promidžba

Birdwatching (Birding) in Kopački rit Nature Park

Author: Renata Forjan¹, Ivančica Jurčević Agić²

Institution: ¹Kopački rit Nature Park Public Institution, Mali Sakadaš 1,
31327 Kopačevo, Croatia

Contact e-mail adress: ¹renata.tot@pp-kopacki-rit.hr,
²ivancica.jurcevic.agic@pp-kopacki-rit.hr

Summary:

Kopački rit Nature Park has been a famous wetland for the large number of waterfowl species and the enviable number of ornithologists arriving from all over the world, since the middle of the 20th century. Later, the Park became a Ramsar site and an IBA area, which only confirmed the significance of this protected area, especially for waterfowl species. This area is also ideal for birdwatching and observing those birds that can also be seen in other European wetlands, only here it is possible to see more species during one visit. The best time for birdwatching is Autumn (the Autumn migrations at their highest peak) and late Summer (when the nesting season is over and the Autumn migrations begin). The White-tailed Eagle is decidedly the most favorable bird for birdwatching as well as large colonies of cormorants and grey herons, especially during the nesting season. During migration, one can also see other rare bird species that cannot be seen too often in the Park but it is a matter of luck, the water level or the season. The Park naturally offers birdwatching programs organized for smaller groups with professional guides with great knowledge about birds. The programs include small boat tours, terrain vehicles or hiking, depending on the time of arrival and the current location of the birds. Different programs are organized for school excursions where the main emphasis is on education and the determination of different bird species. Basic equipment for birdwatching is available, whereas each year the Park invests in additional equipment necessary for such programs in order to offer high-quality tours. More and more amateur and professional ornithologists from Croatia and beyond arrive to Kopački rit and stay for one or several days, but the number of visitors arriving is still reasonably low in comparison to the numbers 30 or more years ago. It is highly necessary to further promote such programs and destinations, not only on a local level but on a national level too. It is also important that the representatives of such areas are present at international fairs where a large number of ornithologists gather from all over the world. This way, the representatives could personally present each destination and attract more visitors interested in birdwatching.

Key words: wetland, waterfowl species, nesting, Autumn migration, birdwatching, birdwatching program, education, determination of species, ornithologists, promotion

Info edukativni punkt Blatnica

Autori : Spomenka Mlinarić¹, Melita Medač Radić²

Naziv i adresa institucije: ^{1,2}Javna ustanova za upravljanje zaštićenim dijelovima prirode
Bjelovarsko - bilogorske županije, Milana Novačića 13, 43240 Čazma, Hrvatska

E-pošta autora za kontakt: ¹smlinaric@zastita-prirode-bbz.hr

Sažetak:

Osnovna zadaća Javne ustanove je zaštita prirode i njenih vrijednosti slijedeći zakonske propise ali i rad na terenu uz suradnju s lokalnom stanovništvom kako bi povećali razinu znanja o biološki vrijednim područjima naše županije, a sve zbog očuvanja zaštićenih dijelova prirode. Bjelovarsko-bilogorska županija nalazi se u središnjoj Hrvatskoj i na sjeveru graniči s Koprivničko-križevačkom, na sjeveroistoku s Virovitičko-podravskom, na jugu sa Sisačko-moslavačkom i na zapadu sa Zagrebačkom županijom., na jugoistoku s Požeško-slavonskom županijom. Obuhvaća prostor četiri karakteristične zemljopisne cjeline: Bilogoru, rubne masive Papuka i Ravne gore, Moslavačku goru, te dolinu rijeke Česme i Ilove. Jedna od specifičnosti naše županije je da posjeduje velike površine pod ribnjacima (Ribnjaci Poljana, Končanica, Garešnica, Siščani, Narta i Blatnica).

Ribnjaci Blatnica nalaze se uz rijeku Česmu između ribnjaka Narta i Siščana, pripadaju općini Štefanje, naselju Blatnica. Među svim staništima u Hrvatskoj močvarna staništa su najugroženija što je posljedica velike destrukcije ovih staništa tijekom 20. stoljeća, a taj se proces i dalje nastavlja. Danas su ribnjaci zamjena za prvobitna močvarna staništa i kao takvi važna staništa ptica močvarica od kojih su mnoge ugrožene i rijetke. Stoga je i područje ribnjaka Blatnica uvršteno u ekološku mrežu Europske unije – Natura 2000. Područje ribnjaka Blatnica

predstavlja područje očuvanja značajno za ptice u sklopu ekološke mreže HR1000009 Ribnjaci uz Česmu ali i područje očuvanja značajno za vrste i stanišne tipove HR2000440 Ribnjaci Siščani i Blatnica. U vlasništvu su tvrtke „Ribnjak Štefanje“ kojoj je glavna djelatnost uzgoj slatkovodnih vrsta riba (šaran, amur, tostolobik i som). Zato je važno da se proizvodnja nastavi i uskladi sa zahtjevima zaštite ugroženih vrsta.

Slijedom važnosti očuvanja i promicanja važnosti područja ribnjaka Blatnica Javna ustanova je u sklopu Projekta integracije u EU Natura 2000 Ministarstva zaštite okoliša i energetike na ribnjacima Blatnica 2015. godine otvorila Info-edukativni punkt Blatnica. To je prvi objekt ovakve vrste u županiji koji služi za promicanje prirodnih vrijednosti i važnosti ekološke mreže Natura 2000, a obuhvaća upravnu zgradu sa prostorijama za predavanja, nadstrešnicu, te poučnu stazu „Lokvanjić“ s deset edukativnih tabli i četiri promatračnice za ptice.

Suradnjom s Hrvatskim društvom za zaštitu ptica i prirode Javna ustanova je provodila praćenje stanja ornitofaune, te je zabilježeno u periodu od 2011. do 2018. godine 140 vrsta ptica, što je dobar temelj za razvoj turizma promatranja ptica.

Ključne riječi: promatranje ptica, ribnjaci, zaštita prirode, ptice močvarice, turizam

Info-educational point Blatnica

Authors: Spomenka Mlinarić¹, Melita Medač Radić²

Institution: ^{1,2}Javna ustanova za upravljanje zaštićenim dijelovima prirode Bjelovarsko - bilogorske županije, Milana Novačića 13, 43240 Čazma, Croatia

Contact e-mail adress: ¹smlinaric@zastita-priode-bbz.hr

Summary:

The main task of the Public institution is nature protection and protection of all its values based on legal acts, as well as fieldwork in cooperation with the local population aimed to improve the knowledge about biologically valuable areas of our county. All activities have the intention of preservation of protected natural areas. Bjelovar-Bilogora County is located in central Croatia, it borders with Koprivnica-Križevci County in the north, with Virovitica-Podravina County in the northeast, with Sisak-Moslavina county in the south, with Zagreb County in the west and with Požega-Slavonia county in the southeast. The area is consisting of four characteristic geographical regions: Bilogora, edge massifs of Papuk, and Ravna gora massif, Moslavačka gora and valleys of Česma and Ilova Rivers. One of special features of our county is that it has a large area covered with fishponds (Poljana, Končanica, Garešnica, Sišćani, Narta and Blatnica fishponds).

Blatnica fishponds are located by the Česma River and they are surrounded by the Narta and Sišćani fishponds. They belong to the municipality of Štefanje, village Blatnica. Among all habitats in Croatia, wetlands are the most vulnerable, which is a result of the destruction of these habitats in 20th century, and that process is still happening. Today the fishponds are a replacement for the original wetland habitats of wading birds, many of which are endangered and rare. Therefore, the area of Blatnica is also included in the ecological network of European union – Natura 2000. It represents a significant conservation area for birds as a part of ecological network HR 1000009 ponds by the Česma River, but also an area of conservation important for species and habitat types. HR 2000440 fishponds Sišćani and Blatnica. They're owned by company "Ribnjak Štefanje" whose main activity is freshwater fish farming (carp, grass carp, bighead carp and catfish). Therefore it is important to continue production and comply with the requirements of the endangered species protection.

Following the importance of preserving and promoting the importance of the area of Blatnica fishpond, the Public Institution, under the project of integration in the EU Natura 2000 lead by the Ministry of Environment and Energy, opened the Info-educational point Blatnica in 2015. This is the first object of its kind in the county that serves to promote natural values and the importance of the Natura 2000 eco-network. It includes the administration building with lecture rooms, canopy, educational trail "Lokvanjić" with ten educational boards and four shelters for observing birds.

In cooperation with Croatian society for the protection of birds and nature, the Public institution have been monitoring the state of bird fauna, and in the period from 2011 to 2018 have recorded 140 bird species, which is a good foundation for the development of bird watching tourism.

Key words: bird-watching, fishponds, nature protection, wading birds, tourism

Fotografiranje ptica i demonstracija Sony fotografske opreme

Autor: Petar Sabol Sharpeye

Naziv i adresa institucije: Sony Europe Imaging ambassador,
Trnavska 51, 40324 Goričan, Hrvatska

E-pošta autora za kontakt: sharpew1@gmail.com

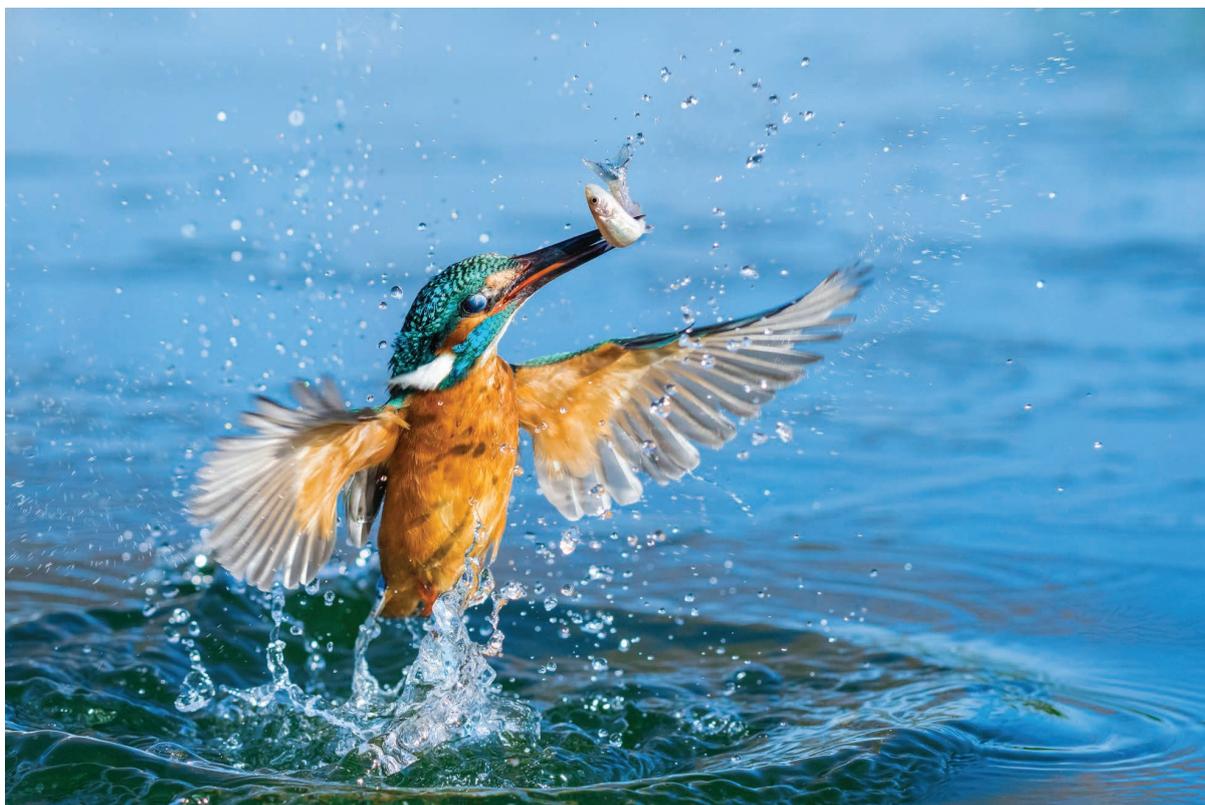
Tekst sažetka:

Predstavljanje autora i autorskih radova koji su višestruko priznati i nagrađivani na međunarodnim fotografskim natjecanjima i salonima fotografije. Mogućnost narudžbe i kupnje kaširanih fotografija ili fotografije na platnu. Upoznavanje sa najmodernijom SONY fotografskom opremom te njihova primjena u teoretskom i praktičnom dijelu (radionica) te način fotografiranja određenih vrsta ptica.

Dostupna fotografska oprema :

Sony fotoaparati Alpha a7R III i a9 s objektivima SEL 400F2.8 GM, SAL 70-400G2, SAL 300/2.8G2, te kompaktni fotoaparati s velikom mogućnošću zumiranja, Sony RX10 IV.

Ključne riječi: predstavljanje, upoznavanje

Bird photography and demonstration of Sony imaging equipment

Author: Petar Sabol Sharpeye¹

Institution: ¹Sony Europe Imaging ambassador, Trnavska 51, 40324 Goričan, Croatia

Contact e-mail adress: ¹sharpew1@gmail.com

Summary:

Introduction of author and his works that are multiple times recognized and awarded by international photographic competitions and salons. Photographs on canvas or forex foam available for order and sell. Introduction of latest SONY photographic equipment suitable for birding and its use in theoretic and practical field as part of workshop and explanation of how to photograph certain bird species.

Available photographic equipment :

Sony cameras Alpha a7R III and a9 with lenses SEL 400F2.8 GM, SAL 70-400G2, SAL 300/2.8G2, along with compact digital camera with high zoom capability, Sony RX10 IV.

Key words: presentation, introduction

Kako do napojnice? - ljudski kapaciteti u turizmu promatranja ptica

Autor: Krešimir Mikulić¹, Iva Šoštarić²

Naziv i adresa institucije: ^{1,2}Udruga Biom, Preradovićeve 34, 10000 Zagreb, Hrvatska

E pošta autora za kontakt: ¹kresimir.mikulic@biom.hr

Tekst sažetka:

Turizam promatranja ptica je grana turizma koja je po puno tome posebna i razlikuje se po svojoj koncepciji od ostalih oblika turizma. Svrha turizma promatranja ptica je upoznati posjetitelje s faunom ptica nekog područja ili regije kroz aktivno promatranje. Ptice su živa(hna) sastavnica prirode i zbog toga ih treba prezentirati kao dio okoliša, krajobraza i ekosustava. Međutim, turizam promatranja ptica je isto tako turistička usluga koja se mora ponuditi na vrhunskoj razini, jer se birdwatching turizam nudi u svim dijelovima svijeta, tako da primjerice Hrvatska konkurira s državama poput Španjolske, Izraela i Kostarike.

Ključni preduvjet za vrhunsku ponudu turizma promatranja ptica je vrhunski vodič za ptice. Vodič prije svega mora biti stručan i izvrstan promatrač ptica, jer je on „oko i uho“ grupe koja se vodi u prirodu. Vodič interpretira i objašnjava viđeno te na temelju iskustva predosjeća pojavu nekih vrsta ptica u prostoru. Uz pronalaženje ptica vodič istovremeno brine o dobrobiti grupe koju prati.

Kako je, uz ušćuvanu prirodu i pojavu velikog broja vrsta ptica, vodič ključan za uspješnu ponudu turizma ptica, predstaviti će se koje vještine jedan vodič za promatranje ptica mora imati kako bi turizam promatranja ptica bio održiv.

Ključne riječi: turizam promatranje ptica, vodič, vještine, održivost

How to reach the tip? – human resources in birdwatching tourism

Authors: Krešimir Mikulić¹, Iva Šoštarić²

Institution: ^{1,2}Association Biom, Preradovićeve 34, 10000 Zagreb, Croatia

Contact e-mail adress: ¹kresimir.mikulic@biom.hr

Summary:

Birdwatching tourism is a branch of tourism that is in many ways unique and differs from other types of tourism in its conception. The purpose of birdwatching tourism is to familiarize visitors with the bird fauna of an area or region through active observation. Birds are a live(ly) component of nature and should, therefore, be presented as part of the environment, landscape and ecosystem. However, birdwatching tourism is also a tourism service which must

be offered at the top level because birdwatching tourism is offered worldwide and Croatia must compete with countries such as Spain, Israel and Costa Rica.

A key prerequisite for a top-notch birdwatching tour is an excellent bird guide. First of all, the guide has to be an expert and excellent birdwatcher as they are the “eyes and ears” of the group of birdwatchers heading for the nature trails. The guide interprets and explains all the sights that can be seen and based on their experience anticipates the occurrence of certain species of birds on the location. In addition to finding a bird, the guide also takes care of the group they are guiding.

Seeing as that besides a pristine nature and appearance of many bird species the guide is an essential element of a successful bird tourism offer, we will present the skills a birdwatcher guide needs to have to keep birdwatching tourism sustainable.

Key words: birdwatching tourism, guide, skills, sustainability

BirdID Hrvatska 2017.

Autor: Darko Podravec¹

Naziv i adresa institucije: ¹BIOM, Ulica Petra Preradovica 34, 10000 Zagreb, Hrvatska
E-pošta autora za kontakt: ¹darkopod@gmail.com

Tekst sažetka:

Autor ovog teksta desetak se godina amaterski bavi fotografiranjem prirode, prije svega ptica u svome kraju. Kako se s vremenom potraga za pticama pretvorila u želju za njihovom zaštitom u još uvijek očuvanoj prirodi učlanio se u Hrvatsko društvo za zaštitu ptica i prirode iz Osijeka, za koju aktivno radi na višegodišnjem provođenju monitringa ptica močvarica duž rijeke Česme. Međutim, 2017. godine ukazala se prilika dodatnog treninga prepoznavanja izgleda i pjeva ptica cijele Hrvatske od strane druge BIOM iz Zagreba u suranji sa sveučilištem Nord u Norveškoj, uz dobivanja odgovarajuće potvrde o stečenom znanju.

Prije više godina studenti biološkog odjela Nord Universitya osmislili su testiranje studenata ornitologije putem interneta koje je postalo toliko popularno i uspješno da ga je fakultet ugradio u svoj kurikulum. Uskoro je, zbog značajnog međunarodnog zanimanja za ovakvo testiranje i programe terenskog učenja, omogućeno financiranje za veći dio Europe uključujući i Hrvatsku. Cilj je u cijeloj Europi povećati broj ljubitelja prirode bilo koje struke kako bi pouzdano prepoznavali ptice radi vlastitog zadovoljstva, ali i uključivanje građana u znanstvene istraživačke projekte vezane za ptice i njihova staništa.

Ova prezentacija na edukativno putopisan način opisuje sudjelovanje 25 polaznika treninga 2017. godine, koji su već druga generacija koja je u 17 dana tokom 7 mjeseci terenskim izletima obišla 10 staništa RH, od ribnjaka Siščani i Maksimira, preko planinarenja Učkom i Risnjakom, pa do Vranskog jezera i plovidbom delte Neretve.

2017. godine u Hrvatskoj je četvero BIOM-ovih trenerica i trenera vodilo zajedničke treninge za polaznike iz Zagreba, Karlovca, Križevaca i Bjelovara, od ožujka do listopada. Profili polaznika bili su raznoliki: biolozi, književnici, dizajneri, geografi, lovci, šumari, turistički radnici, elektrotehničari, pravnici, arhitekti i učitelji. Do veljače iduće godine ispite je položila polovica polaznika koji su prisupili testu, ali uz postojanje niza termina za nove i dodatne pokušaje. Polaganje završnog testa sastoji se od registriranja i službene prijave na ispit putem stranice namijenjene slobodnom vježbanju, www.birdid.no. Nakon povratnog odobrenja, pristupa se ispitu prilagođenog Hrvatskoj. Službeni popis za Hrvatsku sadrži 400 vrsta ptica, dok je u bazi za ispite njih 227. Na testovima se pojavljuju nasumično izabrane fotografije 60 vrsta ptica, odnosno njihovih pjevova u idućem testu. Za svaku sliku odnosno pjevanje polaznik ima 30 sekundi za točan odabir od pet ponuđenih odgovora. Ukoliko sakupi 40% bodova od 60 mogućih, polaznik je uspješno završio trening, a ukoliko je sakupio više od 90% ima mogućnost sudjelovanja kao trener idućim generacijama polaznika.

Ključne riječi: ptice, priroda, fotografiranje, BIOM, BirdID, trening, terenski izleti, ispiti, potvrde

BirdID Croatia 2017

Author: Darko Podravec¹

Institution: ¹BIOM, Ulica Petra Preradovica 34, 10000 Zagreb, Croatia

Contact e-mail adress: ¹darkopod@gmail.com

Summary:

The author of this text for a dozen years is an amateur photographer of nature in his local area. How's it over time the search for birds turned into a wish for their protection, he joined the Croatian Association for Protection of Birds and Nature, for which he is actively working on the multi-year wetland bird monitoring along the Česma river. In 2017 there was an opportunity for additional training for recognizing of birds throughout Croatia by the BIOM association and the University of Nord from Norway, with providing the corresponding certificate of acquired knowledge.

Years ago, students at the Nord University biology department have designed ornithology on-line testing, which has become so popular and successful that the university has integrated it into its curriculum. Due to the significant international interest in such testing and field learning programs, funding has been available for most of Europe, including Croatia. The goal is to increase the number of nature lovers across Europe to reliably recognize birds for their own satisfaction, but also to involve citizens in scientific research projects related to birds.

This presentation is an educative and travel way to describe participation of 25 trainees in 2017, who were the second generation who visited 10 habitats in Croatia, from the Sišćani fishponds and Maksimir, through the hiking on Učka and Risnjak mountains, to Vransko lakes and navigating through the Neretva.

In 2017, in Croatia, four BIOM trainers conducted joint trainings for participants from Zagreb, Karlovac, Križevci and Bjelovar, from March to October. The profiles were diverse: biologists, writers, designers, geographers, hunters, foresters, tourist workers, electrical engineers, lawyers, architects and teachers. By February next year exams were passed by half of the attendees, with a series of terms for new and additional attempts.

The final test is made up of a registration and an official application for testing, form the site for free exercise, www.birdid.no. After authorization, access to the exam customized for Croatia is possible. The official list for Croatia contains 400 species of birds, while 227 are for exam. Randomly selected photos of 60 species of birds, and their singing in the next test, appear in the tests. For each image or singing the participant has 30 seconds for the correct selection of the five offered answers. If is collected 40% of the 60 possible points, the trainee has successfully completed the training and if he has collected more than 90% he will be able to participate as a trainer for the next generation of participants.

Key words: birds, nature, photography, BIOM, BirdID, training, field trips, tests, certificate

Promatranje ptica na Dravi – mogućosti i izazovi

Autor: Goran Šafarek¹

Naziv i adresa institucije: ¹Trg kralja Krešimira 10, 48000 Koprivnica, Hrvatska

E-pošta autora za kontakt: ¹goran@safarek.com

Tekst sažetka:

Turizam, uključujući promatranje ptica na rijeci Dravi oduvijek je bila ekonomska alternativa destruktivnom korištenju prostora kao što su regulacije i izgradnja brana. Rijeka Drava turistički je zanimljiva zbog svojih prirodnih vrijednosti, a najvažnije je gnijezdilište nekoliko vrsta ptica poput crvenokljune i male čigre te bregunice. Uz uništavanje staništa, jedan od glavnih problema u razvoju promatranja ptica je uznemiravanje od strane lokalnog stanovništva, mahom ribiča.

Ključne riječi: Turizam, Drava, gnijezdilište, uništavanje staništa

Birdwatching on the Drava River – possibilities and challenges

Autor: Goran Šafarek¹

Naziv i adresa institucije: ¹Trg kralja Krešimira 10, 48000 Koprivnica, Croatia

E-pošta autora za kontakt: ¹goran@safarek.com

Summary:

The tourism, including the birdwatching, has always been an economical alternative to the destructive land use like regulations and damming. The Drava River is fascinating touristically for its natural values and is a vital breeding ground for some bird species like the common

tern, small tern, and the sand martin. The disturbance, coupled with the habitat destruction is one of the main obstacles in developing of the birdwatching. The recreational fishing is the leading cause of the disturbance.

Key words: Tourism, Drava, breeding ground, habitat destruction

Eko-turizam duž Europske Amazone

Autor: Ivana Korn Varga¹

Naziv i adresa institucije: ¹WWF Adria, Zelinska 2, 10000 Zagreb, Hrvatska

E-pošta autora za kontakt: ¹ikorn@wwfadria.org

Tekst sažetka:

Na području planiranog pentalateralnog UNESCO Prekograničnog rezervata biosfere Mura-Drava-Dunav razvija se biciklistička ruta Europske Amazone. Cilj rute je duž Mure Drave i Dunava omogućiti gospodarski razvitak lokalnom stanovništvu te direktan financijski doprinos zaštićenim područjima i ne-vladinim udrugama kako bi provodili projekte kojima je u cilju zaštita prirode tog područja. Do navedenog cilja planira se doći uz su-financiranje sa strane Europske Unije (DTP Interreg) kroz projekt „Amazon of Europe Bike Trail”.

Ključne riječi: Europska Amazona, biciklizam, priroda

Eco-tourism along Amazon of Europe

Author: Ivana Korn Varga¹

Institution: ¹WWF Adria, Zelinska 2, 10 000 Zagreb, Croatia

Contact e-mail adress: ¹ikorn@wwfadria.org

Summary:

Amazon of Europe bike trail is currently being implemented along the planned pentalateral UNESCO Transboundary Biosphere Reserve Mura-Drava-Danube. The goal of that cycling route is to enhance economic development of the local people and enable direct financial income for protected areas and non-governmental organizations in order to implement nature conservation projects. The goal should be reached with the financial support from European Union (DTP Interreg), through a project "Amazon of Europe Bike Trail".

Key words: Amazon of Europe, cycling, nature

Ekoturistički programi Zlatne Grede - Promatranje ptica i fotosafari

Autor: Dinko Pešić¹, voditelj turističke poslovnice

Naziv i adresa institucije: ¹Zlatna Greda d.o.o. Turistička agencija, Zlatna Greda 16, 31328 Zlatna Greda (Lug), Hrvatska

E-pošta autora za kontakt: ¹info@zlatna-greda.org (091 4211 424)

Tekst sažetka:

Samo 30 minuta vožnje od središta Osijeka, a opet miljama daleko od užurbanog gradskog života, smjestio se Eko centar Zlatna Greda - pomno osmišljen koncept koji pruža praktična iskustva suživota čovjeka i prirode, mjesto učenja, novih spoznaja, ali i zabave, opuštanja. Zahvaljujući svojoj izvrsnoj lokaciji Eko centar služi kao ulaz u tajanstveni svijet Kopačkog rita, i to njegovog manje poznatog sjevernog dijela, prepunog gustih poplavnih šuma ispresijecanih rukavcima i tršćacima koji vrve životom na svakom koraku. Eko centar u velikoj mjeri funkcionira kroz praktične primjere održivog razvoja, poput obnovljivih izvora energije, odvajanja otpada, socijalnog poduzetništva i odgovornog poslovanja.

Idejni začetnik i upravitelj Eko centra Zlatna Greda je Udruga za zaštitu prirode i okoliša Zeleni Osijek. Udruga osnovana 1995. u velikoj je mjeri svoje djelovanje usmjerila na zaštitu prirodnih i kulturnih resursa te održivi razvoj srednjeg Podunavlja. Kao bazu za svoje djelovanje udruga je 2003. godine osnovala Eko centar Zlatna Greda, koji je ubrzo postao fokus većine programa i projekata udruge.

Zlatna Greda d.o.o. je eko turistička agencija osnovana 2006. u vlasništvu Udruge Zeleni Osijek. Agencija funkcionira po modelu socijalnog poduzetništva te se ostvareni prihodi raspoređuju na programske aktivnosti udruge vezane uz zaštitu prirode i okoliša. Agencija je isključivo receptivnog karaktera te provodi različite ekoturističke i edukativne programe posjećivanja zaštićenim i vrijednim prirodnim i kulturnim područjima istočne Hrvatske. Turistički programi koje provodi Zlatna Greda poput promatranja ptica i kopnenih životinja, fotosafarija, škole u prirodi, hiking i kanu tura svake godine privlače sve veći broj turista i posjetitelja iz Hrvatske

i inozemstva. Kroz projekte financirane iz EU te nacionalnih izvora financiranja kontinuirano se radi na osmišljavanju novih sadržaja i programa, izgradnji nove infrastrukture za ovakav vid posjećivanja te aktivnoj promociji čitave destinacije kao i umrežavanju s drugim dionicima i područjima sličnih prirodnih značajki i aktivnosti.

Ključne riječi: Eko centar, održivi razvoj, turistički programi

Zlatna Greda ecotourism programs – Birdwatching and wildlife photography

Author: Dinko Pešić¹, Tourist office manager

Institution: ¹Zlatna Greda Ltd. Tourist agency, Zlatna Greda 16,
31328 Zlatna Greda (Lug), Croatia

Contact e-mail adress: ¹info@zlatna-greda.org (00385 91 4211 424)

Summary:

Only 30-minute drive from downtown Osijek, and yet miles away from the rush hour, lies Eco centre Zlatna Greda. This carefully designed concept provides practical experiences of coexistence and cooperation between man and nature. It's a place of knowledge, new experiences, but also fun and relaxing. Due to its unique location it serves as an entrance to the mysterious world of Kopački rit, e.g. to its northern parts, rich with thick floodplain forests,

oxbows and side arms, reed beds pulsating with life on every corner. Eco centre functions through practical examples of sustainable development, like renewable energy sources, waste management, social entrepreneurship and responsible business.

Creator and founder of Eco centre Zlatna Greda is the Association for Nature and Environment Protection Green Osijek. Founded in 1995 it focuses its work on protection of natural and cultural resources and sustainable development of Eastern Croatia. Green Osijek founded Eco centre in 2003 as a field base for many activities. Eco centre soon became the focus of most programs and projects.

Zlatna Greda Ltd. is the first Croatian ecotourism agency, founded in 2006 and 100% owned by green Osijek. Zlatna Greda functions as a model of social entrepreneurship and profit is distributed to nature and environment protection activities. Zlatna Greda is the organizer of ecotourism activities in Eco centre Zlatna Greda. Agency is only incoming and specialized for different ecotourism and educational programs in protected and valuable natural and cultural areas of eastern Croatia. Tourist programs implemented by Zlatna Greda like birdwatching, wildlife photography, school in nature, hiking and canoeing attract more and more tourists and visitors each year from Croatia and abroad. Through EU and nationally funded projects we continually develop new attractions and programs, development of new infrastructure and active promotion of the whole destination as well as networking and partnership with other areas with similar activities and natural features.

Key words: Eco center, sustainable development, tourist programs

ZAKLJUČCI

1. Skup je početni korak kreiranju ponude za turizam promatranja ptica.
2. Potrebno je kreirati ponudu na elementima značajnijim u odnosu na ostale zemlje: raznolikost krajobraza, prostranstvo i divljina, visoka razina očuvanosti prirode, očuvanost slatkovodnih ekosustava, čista voda i dr. Kreirati inačicu slogana Full of Life Hrvatske turističke zajednice – Full of: birds, wildlife, nature, biodiversity, silence i sl.

3. Kontinentalna Hrvatska bi trebala kreirati proizvode i predstavljati ponudu u ovom segmentu s ostatkom Hrvatske. Hrvatska se treba pozicionirati kao birdwatching destinacija.
4. Potrebno je utvrditi elemente značajne za turizam promatranja ptica u Hrvatskoj i uvrstiti ih u pripadajuće strateške dokumente i akcijske planove.
5. Turističke agencije trebaju kreirati jedinstvenu i primamljivu ponudu.
6. Nakon kreiranja ponude preporučljivo je predstavnike stranih agencija dovesti u Hrvatsku i predstaviti im kreiranu ponudu.
7. Potrebno je osigurati kvalitetu sadržaja te definirati standard za promatranje ptica (npr. kroz kvalitetne vodiče sa certifikatom i uniformirati infrastrukturu potrebnu za promatranje ptica).

8. Neophodno je educirati vodiče za turizam promatranja ptica te definirati sadržaj edukacije za vodiče promatranja ptica, a oni bi svakako trebao uključiti:

- a. edukaciju za turističkog vodiča,
- b. edukaciju BirdID,
- c. nadogradnju kroz Interpret Europe tečaj za vodiča interpretatora.

9. Vodiči bi trebali biti i dobiti poznavatelji prirode u kojoj se odvija ovaj oblik turizma. Uz odlično poznavanje ptica, potrebno je poznavanje osnovnih elemenata georaznolikosti područja kao i drugog živog svijeta regije koja se posjećuje.

10. Potrebno je modernizirati infrastrukturu za promatranje ptica. Definirati standarde promatračnica za ptice, osigurati inovativne podvodne promatračnice i sl.

11. Postoje dva tipa promatrača ptica:

- kategorija 50+
- ostali

12. Udruga BIOM, kao ključna udruga za razvoj turizma promatranja ptica u Hrvatskoj, trebala bi biti zadužena za povezivanje ponude za turiste promatrače ptica, potencijalno kroz novi projekt.

13. Predlaže se posjetiti najpoznatije i najpopularnije festivale i evente u svijetu vezane uz ovaj selektivni oblik turizma. Primarno kao posjetitelji, a nakon što kreiramo proizvode i kao izlagači.

- Birdfair 2019. – od 16. do 18. kolovoza
- Birdwatching event – u Gruziji u kolovozu nakon Birdfaira

Udruga za zaštitu prirode i okoliša Zeleni Osijek planira sudjelovati na Birdfairu 2020.

14. Radnoj skupini Akcijskog plana razvoja zelenog turizma poslati zaključke sa Skupa.

2019.
Godina bijele rode (*Ciconia ciconia*)
u Međimurskoj županiji
The Year of White Stork
in Međimurje County, Croatia

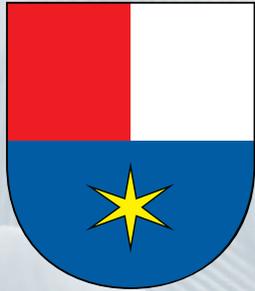
photo: Siniša Golub

proglasila Općina Kotoriba
www.kotoriba.hr
www.medjimurska-zupanija.hr

Uz podršku / *Supported by:*

Međimurska županija

PARKOVI Parks
HRVATSKE of Croatia

LONJSKO
POLJE Park prirode
Nature park

Logistika / *Powered by:*

HOTEL PARK